

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

548Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ, 11.12.2019 - 12.12.2019

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2018»

[COM(2019) 339 final]

(2020/C 97/08)

Εισηγητής: ο κ. **Gerardo LARGHI**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 15.10.2019
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	19.11.2019
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	11.12.2019
Σύνοδος ολομέλειας υπ' αριθ.	548
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	197/0/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πολιτική ανταγωνισμού το 2018, στην οποία αναπτύσσεται μια προσέγγιση που αποσκοπεί στην ενίσχυση της ενιαίας αγοράς, της οικονομικής ανάπτυξης και των στόχων της κοινωνικής πολιτικής.

1.2. Η ΕΟΚΕ φρονεί, όπως έχει αναφέρει και σε παλαιότερα έγγραφα της, ότι μια αποτελεσματική πολιτική ανταγωνισμού που θα σέβεται τις αρχές αποτελεί έναν από τους πυλώνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και απαραίτητο μέτρο για την υλοποίηση μιας εσωτερικής αγοράς, όπως προβλέπεται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα εξυπηρετεί τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), την οικοδόμηση κοινωνικής οικονομίας της αγοράς και όσων προβλέπονται στον πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁽¹⁾.

1.3. Η ΕΟΚΕ και η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) πρέπει να βρίσκονται σε συνεχή διάλογο για το θέμα αυτό με τα λοιπά θεσμικά όργανα και με την κοινωνία των πολιτών, ειδικότερα δε με τις οργανώσεις καταναλωτών.

⁽¹⁾ Άρθρα 7, 9, 11 και 12 της ΣΛΕΕ.

1.4. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ ζητεί η χορήγηση ενισχύσεων να συνοδεύεται πάντοτε από τη μέγιστη διαφάνεια όσον αφορά τη μετακύλιση του κόστους στους καταναλωτές, και οι τελευταίοι να ενημερώνονται με σαφήνεια για το συγκεκριμένο κόστος στους λογαριασμούς που λαμβάνουν⁽²⁾. Η ΕΟΚΕ κρίνει θετικά την πρόθεση της Επιτροπής να λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση των κάθετων και οριζόντιων περιορισμών του ανταγωνισμού, ιδίως στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, όπου οι επιπτώσεις των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό πρακτικών είναι αισθητές.

1.5. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ) όσον αφορά τις πρακτικές διακρίσεων. Η νομοθεσία της ΕΕ πρέπει να προσαρμοστεί ώστε να απαγορεύει τις διακρίσεις που οφείλονται σε κατάρτιση προφίλ του καταναλωτή με τεχνικές τεχνητής νοημοσύνης.

1.6. Τα μαζικά δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν εις βάρος των καταναλωτών, ιδίως δε εις βάρος της ευεξίας τους, καθώς η κατάρτιση προφίλ του καταναλωτή καταλήγει σε περιορισμό των δυνατοτήτων ελεύθερης επιλογής.

1.7. Η ΕΟΚΕ ζητά να διαδίδουν οι αρχές ανταγωνισμού την εμπειρογνωμοσύνη, τις ικανότητες και τους πόρους που απαιτούνται ώστε να είναι σε θέση να εφαρμόζουν μια ειδική νομοθεσία και να επιλύουν τα σοβαρά προβλήματα ανταγωνισμού που βλάπτουν τους καταναλωτές.

1.8. Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, η ΕΟΚΕ κρίνει θετικά το γεγονός ότι η διαδικασία εκσυγχρονισμού των ελέγχων εστίασε την προσοχή των αρχών στους σημαντικότερους και πιο σχετικούς φακέλους, μεταξύ άλλων χάρη στη βοήθεια της ηλεκτρονικής πλατφόρμας «Transparency Award Module».

1.9. Η ΕΟΚΕ εμμένει στην ανάγκη συνέπειας μεταξύ των περιβαλλοντικών πολιτικών και των πολιτικών για τις κρατικές ενισχύσεις. Ειδικότερα, λαμβάνει υπό σημείωση την υπό εξέλιξη αναθεώρηση των κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια.

1.10. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το ότι οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής αποσκοπούν στην εγγύηση του ελεύθερου ανταγωνισμού στην ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας μέσω τεχνολογικά ουδέτερων διεθνών διαγωνισμών, πράγμα ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη διαφορετικών τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, για μια ανθεκτική και ανταγωνιστική ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας που θα διασφαλίζει την ασφάλεια του εφοδιασμού. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν σφαιρική και μακροπρόθεσμη στρατηγική, αντί στρατηγικής βασισμένης σε διορθωτικά βραχυπρόθεσμα μέτρα, τα οποία δεν επιτρέπουν την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας κατά τρόπο πιο απτό και βιώσιμο. Σε αυτό το πλαίσιο, θα ήταν χρήσιμο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει συγκριτική μελέτη σχετικά με τα διάφορα προγράμματα στήριξης της μεταποιητικής βιομηχανίας που εγκρίθηκαν πρόσφατα στις ΗΠΑ, την Κίνα και την Νότια Κορέα⁽³⁾.

1.11. Όσον αφορά τον ανταγωνισμό με τις εκτός ΕΕ επιχειρήσεις, η ΕΟΚΕ ζητά εγγυήσεις ότι θα τηρούν τους ίδιους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς κανόνες, ώστε να εξασφαλίζονται ισότιμοι όροι ανταγωνισμού.

1.12. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία που έχει για την επίτευξη μιας ελεύθερης κοινωνικής αγοράς μια πολιτική ανταγωνισμού που θα συνδυάζει την επίτευξη των κοινωνικών και οικονομικών στόχων των εργαζομένων και των καταναλωτών με τη διατήρηση μιας ανταγωνιστικής και αποδοτικής παραγωγικής δομής.

1.13. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι διατάξεις της εσωτερικής αγοράς όσον αφορά το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας (ιδίως των ατόμων, αλλά και των υπηρεσιών, των αγαθών και των κεφαλαίων) αποτελούν τα θεμέλια του δικαίου της ΕΕ, και ότι η απόσπαση των εργαζομένων και η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών πρέπει να είναι εγγυημένες, προκειμένου να αποφευχθεί κάθε μορφή κοινωνικού ντάμπινγκ.

1.14. Τέλος, η ΕΟΚΕ εκφράζει την έκπληξή της για την παράλειψη από την υπό εξέταση έκθεση κάποιας αναφοράς στο αδιέξοδο στο οποίο φαίνεται ότι έχουν περιέλθει οι διαπραγματεύσεις μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τις συλλογικές αγωγές, μετά την πρόταση για τη νέα συμφωνία για τους καταναλωτές, δεδομένης της ουσιαστικής σημασίας τους για την ολοκλήρωση του συστήματος πραγματικής αποζημίωσης για ζημιές που προκαλούνται στους καταναλωτές σε περίπτωση παραβίασης των αντιμονοπωλιακών μέτρων.

⁽²⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125).

⁽³⁾ ΕΕ C 197 της 8.6.2018, σ. 10.

2. Σύνοψη της έκθεσης επί της πολιτικής ανταγωνισμού του 2018

2.1. Η έκθεση για το 2018 εξετάζει θέματα όπως η ψηφιακή οικονομία, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, η ενέργεια και το περιβάλλον, η γεωργία και τα τρόφιμα, οι μεταφορές και η μεταποίηση, καθώς και ζητήματα όπως η αποκεντρωμένη άσκηση των αντιμονοπωλιακών εξουσιών στα κράτη μέλη και η ευρεία διεθνής συνεργασία.

2.2. Οι καθημερινές πρακτικές άσκησης των εκτελεστικών καθηκόντων της Επιτροπής βασίζονται στις ακόλουθες αρχές: μη διακριτική μεταχείριση, ισότητα, διαφάνεια, προβλεψιμότητα, δικαίωμα ακρόασης, προστασία του απορρήτου. Η «προστασία της ευημερίας των καταναλωτών» αποτελεί ρητό στόχο της εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης.

2.3. Η ψηφιακή εποχή εγείρει νέες προκλήσεις για το δίκαιο ανταγωνισμού, όπως η χρήση μαζικών δεδομένων, οι αλγόριθμοι και η τεχνητή νοημοσύνη.

2.4. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με στόχο τον «[εξορθολογισμό] των διαδικασιών στις υποθέσεις ανταγωνισμού», δημοσίευσε επικαιροποιημένο οδηγό για τις επιχειρήσεις σχετικά με το επαγγελματικό απόρρητο και άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες στις υποθέσεις παράβασης της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, καθώς και οδηγίες για τη χρήση των επονομαζόμενων «εμπιστευτικών κύκλων».

2.5. Η προώθηση της συνεργασίας των επιχειρήσεων στις υποθέσεις παράβασης της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας έχει συνδράμει αποτελεσματικά την Επιτροπή στην ενίσχυση της σημασίας και του αντικτύπου των αποφάσεων, επιταχύνοντας τις έρευνες.

2.6. Η οδηγία (ΕΕ) 2019/1 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (*) («οδηγία ΕΔΑ+») παρέχει στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών τη δυνατότητα αποτελεσματικότερης επιβολής των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ.

2.7. Ο εκσυγχρονισμός της πολιτικής περί κρατικών ενισχύσεων κατέστησε απλούστερη την υλοποίηση, από την πλευρά των κρατών μελών, μέτρων προώθησης των επενδύσεων, της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η ταχεία υλοποίηση μέτρων κρατικών ενισχύσεων στα κράτη μέλη είχε σημαντικό αντίκτυπο στη μείωση του κόστους για τα λιγότερο στρεβλωτικά κρατικά μέτρα.

2.8. Η διαδικασία διευθέτησης της Επιτροπής επέτρεψε τον ταχύτερο εντοπισμό των συμπράξεων, απελευθερώνοντας πόρους για άλλες έρευνες και μειώνοντας το κόστος τους. Επίσης, οι επιχειρήσεις ωφελήθηκαν από ταχύτερες αποφάσεις.

2.9. Η έκθεση του 2018 επισημαίνει τις αποφάσεις που ελήφθησαν το 2018 (και τα προηγούμενα χρόνια) αναφορικά με τις συμπράξεις στην αυτοκινητοβιομηχανία, και τη δρομολόγηση ενδεδειγμένης έρευνας όσον αφορά την πιθανή αθέμιτη σύμπραξη μεταξύ κατασκευαστών αυτοκινήτων για την τεχνολογική ανάπτυξη συστημάτων καθαρισμού των εκπομπών των οχημάτων.

2.10. Ψηφιακή οικονομία

2.10.1. Η πολιτική ανταγωνισμού αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της δημιουργίας λειτουργικής ψηφιακής ενιαίας αγοράς. Υπό αυτή την έννοια, πρέπει να εμποδίζεται η χρήση, από τους «κολοσσούς του διαδικτύου», της ισχύος τους στην αγορά σε βάρος του ανταγωνισμού και κατά συνέπεια σε βάρος της καινοτομίας στις ψηφιακές αγορές.

2.10.2. Η διατήρηση των τιμών μεταπώλησης στις πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου αποτελεί έναν από τους πιο διαδεδομένους περιορισμούς του ανταγωνισμού στην ψηφιακή οικονομία. Για τον σκοπό αυτό παρατηρείται μεγαλύτερη χρήση αλγορίθμων καθορισμού των τιμών.

2.11. Οι κρατικές ενισχύσεις στην πράσινη οικονομία υποστηρίζουν τις επενδύσεις που απαιτούνται για τη διασφάλιση του εφοδιασμού και της απεξάρτησης του ευρωπαϊκού συστήματος ενέργειας από τις ανθρακούχες εκπομπές.

(*) Οδηγία (ΕΕ) 2019/1 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την παροχή αρμοδιοτήτων στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ώστε να επιβάλλουν αποτελεσματικότερα τους κανόνες και για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς (ΕΕ L 11 της 14.1.2019, σ. 3).

2.12. Ενεργειακός τομέας

2.12.1. Οι άδειες κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν το 2018 στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ενθάρρυναν τα κράτη μέλη να προωθήσουν τη βιώσιμη ενέργεια και να μειώσουν συνολικά το κόστος του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας για τον καταναλωτή.

2.12.2. Η Επιτροπή υποστήριξε ότι τα μέτρα κρατικών ενισχύσεων θα συμβάλουν στην ασφάλεια εφοδιασμού χωρίς να οδηγήσουν σε αυξημένες τιμές για τον καταναλωτή ή να εμποδίσουν τις ροές ηλεκτρικής ενέργειας εκτός των ορίων της ΕΕ.

2.12.3. Η ΕΕ πρέπει να ενισχύσει το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό της μείγμα όσον αφορά τη διαφοροποίηση από τον εφοδιασμό με αέριο και να αποκτήσει αντίστοιχη ενεργειακή νομοθεσία σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο.

2.13. Ανταγωνισμός στην ενιαία αγορά

2.13.1. Η Επιτροπή απαγόρευσε την εξαγορά της Alstom από τη Siemens. Επέτρεψε τη συγχώνευση, στον αγροδιατροφικό κλάδο, μεταξύ της Bayer και της Monsanto, υπό την προϋπόθεση της παύσης ορισμένων δραστηριοτήτων. Όσον αφορά τη χαλυβουργία, εγκρίθηκε η εξαγορά της ILVA από την Arcelor Mittal, υπό την προϋπόθεση της παύσης ορισμένων δραστηριοτήτων. Η προβλεπόμενη εξαγορά της Alstom από τη Siemens εμποδίστηκε καθότι θα ήταν επιζήμια για τον ανταγωνισμό.

2.14. Χρηματοπιστωτικός τομέας

2.14.1. Η γενική σταθεροποίηση του κλάδου μείωσε τις παρεμβάσεις του δημοσίου προϋπολογισμού υπό μορφή κρατικών ενισχύσεων στον κλάδο. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια δεν έχουν εξαλειφθεί ακόμη.

2.15. Εξασφάλιση συνθηκών ισοτιμίας στον χρηματοπιστωτικό τομέα

2.15.1. Κρίνεται αναγκαία η δημιουργία συνθηκών ισοτιμίας προκειμένου ο ανταγωνισμός να διεξάγεται σε αξιοκρατική βάση. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να παρέχουν φορολογικά πλεονεκτήματα στις πολυεθνικές επιχειρήσεις σε βάρος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ).

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η έκθεση για το 2018 αναπτύσσει προσέγγιση που αποσκοπεί στην ενίσχυση της ενιαίας αγοράς, της οικονομικής ανάπτυξης και των στόχων της κοινωνικής πολιτικής.

3.2. Η ψηφιακή οικονομία θα απαιτήσει σημαντικές επενδύσεις —της τάξης των 500 δισεκατ. ευρώ— εντός της προσεχούς δεκαετίας, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι συνδεσιμότητας. Καίρια σημασία έχει η θέσπιση μιας σοβαρής πολιτικής ανταγωνισμού, κυρίως στις αγροτικές και τις λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές.

3.3. Η ψηφιακή εποχή εγείρει νέες προκλήσεις για το δίκαιο του ανταγωνισμού, όπως η χρήση μαζικών δεδομένων, αλγορίθμων και τεχνητής νοημοσύνης. Συνιστάται συνεπώς επαγρύπνηση προκειμένου οι «κολοσσοί της τεχνολογίας» να μην χρησιμοποιούν την ισχύ τους στην αγορά σε βάρος των ανταγωνιστών τους. Οι αρχές ανταγωνισμού θα πρέπει να διαθέτουν την εμπειρογνωμοσύνη, τις ικανότητες και τους πόρους που απαιτούνται ώστε να είναι σε θέση να εφαρμόζουν ειδική νομοθεσία και να επιλύουν —πριν να είναι αργά— τα σοβαρά προβλήματα ανταγωνισμού που ζημιώνουν τους καταναλωτές.

3.4. Η εφαρμογή θα πρέπει επίσης να στηρίζεται σε προορατική χρήση των εργαλείων συλλογής πληροφοριών και των κλαδικών ερευνών.

3.5. Καλό θα ήταν να αποφευχθούν καθυστερήσεις ως προς την εφαρμογή των κανόνων, χάρη στην προληπτική χρήση της εργαλειοθήκης περί ανταγωνισμού (π.χ. των προσωρινών μέτρων) στις περιπτώσεις όπου υφίσταται προφανής ζημία για τον ανταγωνισμό και τους καταναλωτές.

3.6. Σημαντικό είναι να μετατεθεί το βάρος της απόδειξης στις επιχειρήσεις που προβαίνουν σε συγχωνεύσεις στις ψηφιακές αγορές, ώστε να καλούνται να αποδείξουν πως οι συμφωνίες δεν θα στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό.

3.7. Θα πρέπει να εκτιμάται επισταμένως κατά πόσον οι φορείς εκμετάλλευσης μπορούν να εμποδίσουν την είσοδο στην αγορά, και συνεπώς να περιορίσουν τις επιλογές των καταναλωτών και τη ροή πληροφοριών και να χειραγωγήσουν τη συμπεριφορά των χρηστών.

3.8. Απαιτείται να δοθούν κατευθύνσεις και συνδρομή στις επιχειρήσεις για να ενεργούν εντός των ορίων της νομοθεσίας, ώστε να τους επισημανθούν τα προβλήματα ανταγωνισμού που θέτουν ορισμένες πρακτικές.

3.9. Η τεχνητή νοημοσύνη έχει σήμερα αντικτυπο στις πολιτικές τιμών ή στην παρακολούθησή τους, με συχνά επικίνδυνες επιπτώσεις. Υπάρχουν αλγόριθμοι που παρέχουν τη δυνατότητα στις πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου να ελέγχουν και να περιορίζουν την ελευθερία των μεταπωλητών στον καθορισμό των δικών τους τιμολογιακών πολιτικών, καθώς και τον ανταγωνισμό μεταξύ των μεγάλων διανομέων (με αθέμιτες πρακτικές που δεν είναι δυνατό να διατηρηθούν στο μέλλον).

3.10. Το ίδιο αυτό φαινόμενο επεκτείνεται στον κλάδο του τουρισμού, όπου οι πλατφόρμες διάθεσης τουριστικών προϊόντων επιδίδονται σε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης. Υπάρχουν τέσσερα μεγάλα δίκτυα πωλήσεων, που ασκούν τεράστια εξουσία επί των ξενοδοχείων, των μικρών πρακτορείων και των ΜΜΕ.

3.11. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην τεχνητή νοημοσύνη όσον αφορά τις πρακτικές διακρίσεων. Η νομοθεσία της ΕΕ πρέπει να προσαρμοστεί ώστε να απαγορεύει τις διακρίσεις που οφείλονται σε κατάρτιση προφίλ με χρήση τεχνητής νοημοσύνης.

3.12. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επιλογή της Επιτροπής να θεωρεί τις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν αλγόριθμους αποκλειστικά υπεύθυνες για τις ενέργειες που απορρέουν από αυτούς τους αλγόριθμους. Τα μαζικά δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν εις βάρος των καταναλωτών, ιδίως δε εις βάρος της ευεξίας τους, καθώς η κατάρτιση υπερβολικά λεπτομερούς προφίλ του καταναλωτή καταλήγει σε περιορισμό των δυνατοτήτων ελεύθερης επιλογής.

3.13. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, το ζήτημα του αντικτύπου των μαζικών δεδομένων στον ανταγωνισμό είναι και θα είναι ολοένα και πιο σημαντικό. Μια υπερβολικά παρεμβατική πολιτική, ωστόσο, θα μπορούσε να μειώσει τα κίνητρα καινοτομίας (και άρα τη βελτίωση των υπηρεσιών και τη μείωση των τιμών που θα μπορούσαν να εξαρτώνται από καινοτομίες στη διανομή προϊόντων και στις πλατφόρμες αγοράς).

3.14. Ένα πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών σε όρους μαζικών δεδομένων μπορεί να χαρίσει στους σημαντικούς παράγοντες δεσπόζουσα θέση στην αγορά. Οι τεχνικές μαζικής ανάλυσης δεδομένων (εμπορία δεδομένων, διαδικτυακό μάρκετινγκ, αναγνώριση μορφών, εκτίμηση της ζήτησης, βελτιστοποίηση των τιμών) συνιστούν εν δυνάμει πρακτικές εκμετάλλευσης.

3.15. Στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά, οι μελέτες της Επιτροπής έχουν δείξει ότι οι περιορισμοί στις τιμές μεταπώλησης είναι μακράν οι πιο διαδεδομένοι περιορισμοί του ανταγωνισμού στις αγορές ηλεκτρονικού εμπορίου. Το 2018, η Επιτροπή εξέδωσε σειρά αποφάσεων για την επιβολή προστίμων σε επιχειρήσεις που επέβαλλαν περιορισμούς στις τιμές διαδικτυακής μεταπώλησης, κατά παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ.

3.16. Όσον αφορά τη φορολογία, η ΕΟΚΕ κρίνει θετικά τις παρεμβάσεις που υλοποίησε η Επιτροπή το 2018. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί και σε αυτόν τον τομέα θεμιτός ανταγωνισμός μεταξύ των διαφόρων χωρών. Ειδικότερα, απαιτείται μεγαλύτερη επαγρύπνηση όσον αφορά τις φορολογικές αποφάσεις τύπου «tax ruling» και τα αθέμιτα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που αποκτώνται μέσω συμφωνιών μεταξύ ορισμένων χωρών και των μείζονων παραγόντων της αγοράς, φαινόμενα που στρεβλώνουν την ελεύθερη αγορά και δημιουργούν ζημία στις ΜΜΕ, καθώς και αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών.

3.17. Όσον αφορά την ενέργεια, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι σε ορισμένες χώρες δεν έχει ακόμα διασφαλιστεί η πλήρης και γενική διαφάνεια των λογαριασμών οικιακής κατανάλωσης. Χωρίς διαφάνεια, μειώνεται η δυνατότητα των καταναλωτών να προβαίνουν σε συνειδητοποιημένες επιλογές και ευνοείται η διατήρηση του κατεστημένου, που ευνοεί τους μείζονες παράγοντες της αγοράς.

3.18. Γεωργία και είδη διατροφής. Στον αγροδιατροφικό τομέα, κρίνεται σημαντική η προστασία των προϊόντων ευρωπαϊκής ονομασίας προέλευσης. Ο τομέας των σπόρων και των φυτοφαρμάκων είναι ουσιαστικής σημασίας για τους γεωργούς και τους καταναλωτές, ωστόσο εγείρει προβληματισμούς σχετικά με την προστασία του καταναλωτή, την ασφάλεια τροφίμων και την εγγύηση του σεβασμού των κανόνων σχετικά με το περιβάλλον και το κλίμα.

3.19. Όσον αφορά τις μεταφορές, συνιστάται στην Επιτροπή να επαληθεύσει αν και σε ποιο βαθμό η φοροαπαλλαγή της κηροζίνης μπορεί να αποτελεί αθέμιτη ενίσχυση στις αεροπορικές εταιρείες εις βάρος των σιδηροδρομικών μεταφορών.

3.20. Για την εξασφάλιση ισορροπίας μεταξύ της ελευθερίας της αγοράς και των συγκεντρώσεων, δεν αρκεί η αναφορά στον ανταγωνισμό από τους άλλους μεγάλους παράγοντες σε παγκόσμιο επίπεδο, ιδίως αν προέρχονται από χώρες κλειστές στον ανταγωνισμό από επιχειρήσεις του εξωτερικού. Για τον λόγο αυτό προτείνεται, αντί των εταιρικών συγχωνεύσεων που λειτουργούν σε βάρος του ανταγωνισμού, να δρομολογηθούν δράσεις για την υπέρβαση των εμποδίων στην είσοδο σε τρίτες αγορές, ισχυρότερα φορολογικά κίνητρα για την έρευνα και την ανάπτυξη, συμφωνίες μεταξύ Ευρωπαίων παραγωγών για τον συντονισμό της εξαγωγικής και επενδυτικής στρατηγικής τους στο εξωτερικό.

3.21. Σε κάθε περίπτωση, η προστασία του καταναλωτή πρέπει να εξισορροπείται με τις δράσεις υποστήριξης και προώθησης των καινοτόμων επιχειρήσεων και των ΜΜΕ (με μέσα που δεν θα πλήττουν τον δυναμικό ανταγωνισμό στην αγορά), πράγμα που αποτελεί προαπαιτούμενο για τη δημιουργία ποιοτικής απασχόλησης και τη δυναμική βιωσιμότητα του παραγωγικού συστήματος.

3.22. Όσον αφορά την αγορά εργασίας και την προστασία του ανταγωνισμού, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι μεταξύ των σημείων στα οποία είναι απαραίτητη η παρέμβαση για την εξασφάλιση πραγματικά ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων της υφιστάμενης αγοράς συμπεριλαμβάνεται το κανονιστικό πλαίσιο που αφορά τον σεβασμό των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων και της ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων και υπηρεσιών.

3.23. Ζητούμενο είναι η πρόληψη κάθε μορφής κοινωνικού ντάμπινγκ (αθέμιτου ανταγωνισμού όσον αφορά τις αμοιβές και τις συνθήκες εργασίας, που δημιουργεί φαύλο κύκλο προς τα κάτω) για την εξασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των εργαζομένων, ανεξάρτητα από τον τόπο εργασίας και προέλευσής τους, και της μη διακριτικής μεταχείρισης των εργαζομένων και των επιχειρήσεων στον τόπο στον οποίο εκτελείται η εργασία.

3.24. Τέλος, η ΕΟΚΕ εκφράζει την έκπληξή της για το γεγονός ότι, σε αντίθεση με όλες τις εκθέσεις της των τελευταίων ετών, η Επιτροπή, για πρώτη φορά, τόσο στην υπό εξέταση έκθεση όσο και στο έγγραφο εργασίας SWD(2019) 297 final που τη συνοδεύει, παρέλειψε εντελώς κάθε αναφορά στην έλλειψη προόδου όσον αφορά τις συλλογικές αγωγές —οι οποίες δεν καλύπτονται από την οδηγία 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁵⁾ σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων— ως μέσο για την προώθηση της αποτελεσματικής αποκατάστασης των ζημιών που προκαλούνται στους καταναλωτές από την παραβίαση των αντιμονοπωλιακών μέτρων, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ⁽⁶⁾ σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για τη νέα συμφωνία για τους καταναλωτές⁽⁷⁾ και την απόφαση του Συμβουλίου να αποκλείσει από την πρόσφατα εκδοθείσα οδηγία ολόκληρο το μέρος που αφορούσε τις συλλογικές αγωγές⁽⁸⁾, το οποίο, ωστόσο, η ΕΟΚΕ είχε κρίνει προδήλως ανεπαρκές.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Όσον αφορά την ψηφιοποίηση, η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την επιλογή της Επιτροπής να της δώσει προτεραιότητα και να εστιάσει το πρόγραμμα ανταγωνισμού της περιόδου 2021-2027 στις προκλήσεις που σχετίζονται με τα μαζικά δεδομένα, τους αλγορίθμους και την τεχνητή νοημοσύνη. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να δώσει συνέχεια στο περιεχόμενο της έκθεσης «Η πολιτική ανταγωνισμού στην ψηφιακή εποχή» του Απριλίου του 2019, ειδικότερα δε όσον αφορά:

4.1.1. τις στρατηγικές που πρέπει να εφαρμοστούν για την αντιμετώπιση κάθε περιορισμού στον ανταγωνισμό και στην ελεύθερη αγορά από μέρους των ψηφιακών πλατφορμών, μεταξύ άλλων στους κλάδους του εμπορίου και του τουρισμού·

4.1.2. την πραγματική και πλήρη γνώση και δυνατότητα μεταφοράς των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από κάθε πλατφόρμα από την πλευρά του χρήστη-καταναλωτή·

4.1.3. την αντιμετώπιση κάθε μορφής αποκλεισμού, από ορισμένες ψηφιακές πλατφόρμες, επιχειρήσεων που κρίνονται δυνητικά επικίνδυνες για τη δεσπόζουσα θέση τους·

4.1.4. τη διαφύλαξη της ελεύθερης αγοράς χάρη στην προστασία των μικρών νεοφυών επιχειρήσεων που διαθέτουν δυναμικό στην αγορά, και που συχνά απορροφώνται από τους μεγάλους παράγοντες του ψηφιακού κλάδου, οι οποίοι διαβλέπουν σ' αυτές επικίνδυνους μελλοντικούς ανταγωνιστές.

⁽⁵⁾ Οδηγία 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 349 της 5.12.2014, σ. 1).

⁽⁶⁾ ΕΕ C 440 της 6.12.2018, σ. 66.

⁽⁷⁾ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές για την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών και με την κατάργηση της οδηγίας 2009/22/ΕΚ, COM(2018) 184 final — 2018/0089 (COD).

⁽⁸⁾ Βλέπε έγγραφο PE-CONS 83/19 της 18ης Οκτωβρίου 2019.

- 4.2. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι φορείς που έχουν αναθέσει, σε οποιοδήποτε επίπεδο, σε ψηφιακές πλατφόρμες αποστολή κοινής ωφέλειας πρέπει να διαθέτουν επίσης τα νομοθετικά μέσα για την πρόσβαση και τον έλεγχο των αλγορίθμων που χρησιμοποιούν οι εν λόγω πλατφόρμες.
- 4.3. Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να ενισχύσει τα μέτρα ελέγχου της εφαρμογής των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών και προστασίας της ελεύθερης πρόσβασης των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στις παγκόσμιες αγορές.
- 4.4. Από αυτή την άποψη, πρέπει να εξασφαλιστεί πραγματική αμοιβαιότητα στις παγκόσμιες αγορές δημόσιων προμηθειών.

Βρυξέλλες, 11 Δεκεμβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER
